

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbătă.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Sărbările culturale dela Dej.

Vorbirea de deschidere

rostită de viceprezidentul Andreiu Bârseanu, Duminică în 18 Septembrie nou, în Dej, cu ocazia deschiderii adunării generale a „Asociațiunii”, ținută acolo.

Doamnelor și Domnilor!

Iată-ne din nou întruniți în adunare generală în numele celei mai mari și celei mai vechi din însoțirile noastre culturale, căutând să ne dăm seama de lucrările făcute în cadrele ei timp de un an de zile, cercetând mijloacele, prin care am putea ajunge mai cu înlesnire la îndeplinirea scopurilor ei și îmbărbătându-ne unii pe alții în înțelegere frățească la lucrarea pentru întărirea și înaintarea neamului, din care facem parte.

Aproape un an de zile s'a scurs pe albia nesfârșită a vremii, de când ne-am întrunit mai pe urmă în sediul de căpetenie al Asociației noastre, încălziti de raza amintirii primului ei președinte, a nemuritorului Arhiepiscop Andreiu Șaguna, — un an plin de nenorociri elementare pentru multe părți ale țării, bogat în desamăgiri în multe privințe pentru noi Români, dar pe care, cu toate acestea, nu-l putem însemna cu negru, deoarece pe lângă toate necazurile, totuși ni-a adus și unele semne de bucurie, dovedind încă o dată adevărul vorbelor bătrânești, că aurul în foc se lămurește!

În deosebi ce privește Asociația noastră, anul acum încheiat nu se poate socoti cu totul lipsit de rod. Numărul frumos de prelegeri populare, ținute în diferite părți ale țării sub îngrijirea ei, cele câteva însoțiri economice, înființate la stăruințele ei, conferențele întocmite în centrele noastre mai de frunte, încercările de a deprinde pe cei neștiutori de carte cu scrisul și cu cetitul, expozițiile de industrie casnică puse la cale în câte-va despărțăminte, bibliotecile populare, al căror număr crește în mod destul de îmbucurător, darurile făcute pe seama Muzeului nostru istoric și etnografic, premiile date ici-colea cu prilejul expozițiilor și pentru alte scopuri economice și culturale, frecvența tot mai mare a școlii civile de fete, întemeiată de Asociația noastră, sunt tot atâtea dovezi, că dorul de înaintare este adânc înrădăcinat în sânul poporului nostru și că, cu toate piedecile, ce le întâmpină în calea sa, Românul se știe strecura înainte pe drumul nesfârșit al progresului, întocmai ca un râu de munte, care întâlnind stânci năprasnice în calea sa și neputându-le sfărâma, le încunjură și încet-încet își face drum mai departe.

Idealul năzuințelor noastre de un lung șir de ani nu este altul, decât crearea unei culturi naționale românești, potrivit însușirilor etnice ale poporului nostru și în armonie cu năzuințele culturale ale Românilor din celelalte țări, în care soartea ne-a împărțit, și o conviețuire paci-

nică și deamă cu celelalte neamuri din mult iubita noastră patrie.

Sau cum l-a definit cu atâta priecere și cu atâta claritate zilele trecute unul din cei mai aleși fruntași ai noștri:

„Întăriți prin cultură și bună stare, sub paza și în marginile legilor patriei noastre comune, în bună conviețuire cu concetățenii noștri de alt neam, dar totodată în strânsă și neîncetată legătură sufletească cu frații noștri de un sânge de sub alte stăpâniri, vrem, — mai mult — suntem firm decisi, ca sub orice împrejurări și împotriva tuturor piedecilor firești sau meșteșugite, ce vom afla în calea noastră, să ne trăim și mai departe viața noastră românească pe aceste plaiuri și în aceste vălcele îngrășate cu mult sânge românesc și rămase nouă scumpă moștenire dela moșii și strămoșii noștri! Iar în realizarea acestui ideal avem acea credință tare, pe care ne-o dă simțul puterii noastre de viață și de rezistență națională”.

Ce poate fi mai firesc, ca acest ideal, ce dorință mai legitimă poate avea un popor, decât de a trăi mai departe în bună înțelegere cu celelalte popoare cu însușirile, ce i le-a dat Dumnezeu, și căutând a desvolta tot mai mult aceste însușiri, — ca astfel să zidească și el partea sa din edificiul măreț al culturii omenesti.

Și cu toate acestea, câte pedeci trebuie să învingem zi de zi, ca să ne putem apropia cu un pas măcar de acest firesc și legitim ideal, cu câtă bănuială sunt privite de multe ori eforturile noastre de înaintare economică și culturală chiar din partea factorilor, dela care am fi îndreptățiți să așteptăm bunăvoința și mâna de ajutor.

Marele scriitor și bărbat de stat baronul Iosif Eötvös asemănase prin anii 60 la o adunare culturală a compatrioților noștri sași năzuințele de înaintare culturală ale popoarelor din patrie cu o întrecere de a urca un munte. „Acela va fi învingător”, zise marele bărbat, „care va ajunge mai întâiu pe culmea muntelui”.

Deși abea scăpat din lanțurile iobăgiei și în urma vitregității timpurilor rămas tare înapoi față de celelalte neamuri conlocuitoare, poporul nostru a pornit cu toată inima la această nobilă luptă de întrecere. Cu răvna omului dornic de a dovedi tot ce poate, el apucă cu bărbăție pe munte în sus și cine știe unde ar fi el acum, dacă nu i s'ar fi aruncat mereu buturugi în cale și dacă lupta ar fi fost dreaptă.

În loc de a fi încurajați și sprijiniți însă, în năzuințele noastre spre crearea unei culturi naționale române de câteori suntem siliți din nenorocire a auzi obiecțiunile cele mai ciudate, învinuirile cele mai revoltătoare?

Până și legitimitatea idealului nostru a ajuns să ni se discute din unele părți.

Ce? — auzim zicându-ni-se adeseori — sunteți voi oare îndreptățiți a avea o cultură a voastră proprie în această patrie? Nu cumva năzuințele voastre culturale stau în

contrazicere cu interesele patriei comune? Și chiar dacă ați avea dreptul la o cultură națională, sunteți voi în stare a crea o asemenea cultură? Produs-ați voi ceva de valoare în această privință până acum, ca să puteți avea vre-o nădejde în îndeplinirea așteptărilor voastre?

Iată atâtea întrebări cari ni se pun aproape în fiecare zi, și cu al căror răspuns merită să ne ocupăm câteva clipe, dacă nu spre lămurirea altora, cel puțin pentru o mai bună înțelegere din partea noastră.

Dreptul de a aspira la o cultură națională proprie este unul dintre drepturile naturale cele mai de căpetenie ale unui popor. El se poate asemăna cu dreptul individului la viață, la partea sa de aer și de lumină. Și precum individul, amenințat în existența sa, are dreptul a se apăra din toate puterile sale, dând din mâni și din picioare, tot astfel un popor, a cărui viață culturală este atacată, e îndreptățit a folosi toate mijloacele ce-i stau la îndemână pentru apărarea criteriilor acestei vieți, a limbii sale strămoșești, a portului, cântecelor și jocurilor, a religiei și a literaturii naționale.

A nu recunoaște acest drept ar însemna a proclama ca prim principiu răboiul de exterminare între oameni. A da pe cel mai slab pradă celui mai puternic, a pune pe tron tirania, a aduce pe om iarăși la starea fiarelor sălbatice. Și tocmai pentru a feri societatea omenească de asemenea situații primejdioase, statele organizate din timpurile mai nouă, compuse din mai multe naționalități, au adus legi potrivite, prin care se asigură fiecărui popor dreptul la viață sufletească proprie, conform însușirilor și dispozițiilor sale moștenite din moși, din strămoși.

Acolo, unde aceste legi se respectă, popoarele se simt fericite și statul înaintază văzând cu ochii; îndată-ce însă volnicia se ridică peste legi, amenințând dreptul altora la viață sufletească, bunăînțelegere dintre cetățeni dispăre spre răul totalității.

Dar năzuința fiecărui popor la crearea unei culturi naționale nu este numai un drept, ci în același timp este și o datorie.

Dacă este adevărat, că menirea omului pe pământ este progresul, fiind dator fiecare individ a face un pas mai departe decât părinții săi, tot astfel menirea popoarelor nu poate fi alta decât progresul, având fiecare din ele datoria a-și perfecționa însușirile sale caracteristice și astfel a contribui la înaintarea obștească a omenimei, sau cu alte cuvinte, — a promova cultura generală prin desăvârșirea cultivei sale naționale.

Năzuința aceasta generală a popoarelor spre dezvoltarea cultivei naționale o pretinde însăși legea progresului omenimei, care nu suferă nici o stavilă, și adeseori observăm, că chiar și popoarele cele mai apăsate politicește dau semne de o puternică viață culturală, așa încât nu există putere omenească,

care să le poată zădărnici sborul lor spre înaintare. Astfel poporul polon, deși șters politicește de pe harta Europei și împărțit la 3 mari împărății, totuși a produs în timpul rile mai nouă pe un Mickiewicz și pe un Kraszewski, pe un Seleweși pe un Sienkiewicz, ca să nu vorbesc decât numai despre scriitori.

Supunându-se acestei legi a progresului și urmând exemplul popoarelor mai înaintate, poporul nostru din această patrie, ajuns la conștiința de sine, de asemenea s'a năzuit a-și crea o cultură națională, studiindu-și și prețuindu-și tot mai mult limba strămoșească, cercetându-și trecutul său, observându-și datinele și obiceiurile și peste tot căutând: „Să-și lumineze mintea cu învățăturile”, după îndemnul dascălului de odinioară dela Arad, Dimitrie Cichindeal.

Vătămat-a oare poporul nostru, urmând astfel, cât de puțin interesele altor neamuri, sau numai și-a făcut datoria către sine însuși? Atins-a el, cât de cât, prin cultivarea însușirilor sale caracteristice și prin năzuințele sale de înaintare economică, interesele patriei comune, sau dimpotrivă, a contribuit și contribuie la întărirea ei? Răspunsul la aceste întrebări cred, că reese de sine pentru fiecare om nepreocupat.

Lucrarea noastră pentru înaintarea culturală în sens național nu este o acțiune agresivă, ci dimpotrivă, o acțiune de conservare proprie în cel mai strict înțeles al cuvântului, iar din punct de vedere al totalității cetățenilor ea nu poate fi privită decât ca salutară, având în vedere, că binele totalității se razimă pe binele părților constitutive.

Lucrând pentru înaintarea culturală și economică a poporului nostru, noi lucrăm pentru binele patriei întregi, și astfel am avea tot dreptul să așteptăm, ca lucrarea noastră să fie prețuită după cuviință și sprijinită, în loc de a fi privită cu ochi răi și stânjenită.

În toată acțiunea noastră culturală și economică, devisa noastră a fost și este: „Popoare rericite în patrie fericită”, — o dorință nutrită adânc în pepturile noastre, a cărei împlinire am voi să urmeze cât de curând.

Se pune însă mai departe — cum am văzut — întrebarea, dacă avem în noi puterea de a crea o cultură națională și dacă am dat dovezi în această privință până acum, dovezi cari să ne îndreptățească a hrăni oarecare nădejde pentru viitor?

Spre a putea răspunde la această întrebare n'avem decât să aruncăm o privire, oricât de fugitivă, asupra trecutului sbuciumat al neamului, din care facem parte.

În timpurile vechi ale mișcării popoarelor și în timpurile dintâi ale domniei feudale manifestările culturale ale poporului nostru, ca ale tuturor popoarelor asuprite, nu puteau fi decât de tot restrânse. Literatura noastră se mărginea la literatura populară; arta noastră națională la începuturile de chindisi-

turi, cu cari femeile române își vor fi împodobit vestimentele și la creștăturile, cu care păstorii români, atunci, ca și acum, trebuie că-și înfrumusețau bătele lor; viața bisericească, la rugăciunile pe cari cei vecinic amenințați și asupriți le înălțau lui Dumnezeu în bisericuțele lor de lemn, împodobite cu câte o icoană primitivă, ca să-i apere de necazuri, ocrotindu-i cu brațul său atotputernic. În fruntea obștei dintr'un sat sau dintr'un cătun se afla câte un bătrân mai cu vază, care potolea certele în mod patriarhal, „după obiceiul vechiu al pământului”, scris în conștiința omului neprihănit de păcatele timpurilor noastre și păstrat cu sfințenie din neam în neam; iar căpetenia locuitorilor dintr'o vale sau dintr'un ținut, dintr'o „țară” întreagă, cum se zicea și se mai zice și astăzi, era câte un cneaz sau câte un voevod, care povățuia întreg poporul din acea parte de loc și la caz de lipsă se puneau în fruntea lui trăgându-și paloșul din teacă și luându-și arcul pe umere ca să-și apere „sărăcia și nevoile și neamul”.

Acesta este timpul, când s'a plămădit dulcea noastră limbă românească, dovada cea mai limpede a originii noastre, când a început a răsună mai întâi doina străbună, plină de atâtea jale și atâtea duioșie, când au început a se lăuda în cântece bătrânești faptele vitejilor, cari își puneau viața pentru binele obștesc, când s'au urzit legendele despre Cetatea Devei, despre Radu Negru și despre Dragoș Vodă, când au răsărit minunatele povești despre Făt-frumos și Ileana Cosânzeana, despre Smei și despre Bălauri, povești în care noua credință creștină a început a se amesteca cu miturile rămase din antichitate.

Dar mai târziu, când mișcarea religioasă, pornită de dascălul-martir din Praga, și cu un veac după aceea de îndrăgneașul reformator din Wittenberg, începu să sguđuie aproape întreagă Europa, amenințând vechea biserică romană cu totală nimicire, Românii se știură înzestra cu o întreagă literatură bisericească, tot așa de veche și aproape tot așa de bogată ca a popoarelor împrejmuitoare. Și dacă această înzestrare s'a făcut la început în mare parte cu ajutorul străinilor, aceasta nu scade nici de cum meritele strămoșilor noștri, deoarece ei nu au fost cu totul pasivi la această lucrare, ci partea cea mai grea a lucrării, despre care e vorba, traducerea și prelucrarea cărților bisericești au făcut-o tot ei: un diacon Coresi, împreună cu preoții Iane și Mihail din Brașov, Mihail Tordaș cu colaboratorii săi, un Simeon Ștefan Vlădica Belgradului, Popa Ioan din Vinț și ceilalți contemporani ai lor vrednici de toată lauda, ca începătorii literaturii noastre scrise.

Iar după câtă-va vreme, când vântul prevestitor de rodire al Apusului începu a pătrunde și la noi, când Roma și Viena își deschiseră porțile vechilor și vestitelor lor școli și pentru tinerii noștri, iată, că produse nouă literatură încep a se arăta la neamul desprețuit până acum al iobagilor din Carpați, știința începe a-și desvolta tainele sale și pentru dânsii: Samuil Clain urzește cercetările sale istorice și linguistice, Georghe Șincai scrie cronică sa, în care caută să destrame trecutul încălcit al neamului nostru întreg, Petru Maior cercetează începuturile glorioase ale Românilor, pe când Paul Iorgovici își îndreaptă din nou băgarea de seamă asupra firii limbii românești; iar doctorul Ioan Molnar caută să facă cunoscută această limbă și străinilor, dând în același timp poporului său prețioase

povești despre înaintarea economică, casnică și rurală.

Și în urma acestor pionieri ai culturii noastre naționale iată că se ridică o generație întreagă de tineri luminați și învățiați pentru izbândă cauzei noastre culturale, dintre cari unii, dornici de a duce facla luminei în toate colțurile locuite de Români, trec Munții și trezesc la o nouă viață pe frații noștri din țările vecine. Gheorghe Lazar deschide școala dela Sfântul Sava din București, Vasile Fabian Bob și Damaschin Bojincă se așază în Iași. Ei sunt urmați nu peste mult de bărbați ca Ioan Maiorescu și Aron Florian, Gavril Munteanu și Dionisie Romano, August Trebniu Laurian și Simeon Bărnuț, deșteptătorul Bucovinei Aron Pumnul și agerul istoric Papiu Ilarianu. Aceștia și alți tovarăși de muncă ai lor au contribuit în mare parte la formarea României de azi și au cimentat pentru totdeauna legăturile sufletești între Românii din toate părțile.

Iar când lanțurile iobăgiei căzură și de pe brațele noastre, când puturăm răsufla și noi mai liber, după atâtea veacuri de suferință, cu câtă râvnă îmbrățișă poporul nostru din această patrie toate formele culturii moderne, adoptându-le după genul său și după trebuințele sale, și căutând astfel printr-o activitate încordată să ajungă popoarele, care, mai favorizate de împrejurări, apucaseră mult înainte pe calea nesfârșită a progresului! Prin școli și prin întocmirea bisericăști, prin presă și teatru, prin însoțiri culturale și economice se năzuiră părinții noștri, și ne năzuim și noi astăzi, să umplem lacunele, rămase în cultura noastră în urma împrejurărilor grele din trecut, și să dăm omeniei aceea, ce-i suntem datori, în urma însușirilor cu care ne-a înzestrat Dumnezeu.

Nu este mult aceea ce am făcut până acum; dar chiar puținul acesta, ce l-am putut face, cu toate piedecile ce ni-au stat și în parte ne mai stau încă în cale, dovedește, că este duh în noi, „est Deus in nobis”, și că n'a fost cu totul lipsită de temei aprecierea geografului german W. Hoffmann asupra însușirilor poporului nostru, când a zis pela mijlocul veacului trecut în cartea sa „Beschreibung der Erde” (Descrierea pământului) următoarele cuvinte: „Din această amestecătură, din care își trage poporul român originea sa, se desvoltă capete, ce-s clasice și s'ar putea folosi de modele la gemme, — capete, care și în lăuntru ascund, ceea ce arată pe din afară. Căci o putere de pricepere mai repede, o minte mai clară, o agerime mai mare, împreună cu îndemânare în purtare, cum o întâlnim une-ori și la Românul cel mai de rând, nu vei găsi nicăieri. Acest popor, unit și cultivat până la gradul suprem al civilizațiunii, ar fi vrednic a sta în capul culturii spirituale a neamului omenesc. Mai adauge, ca să nu mai lipsească nimica, că și limba lui este atât de sonoră și bogată, încât s'ar potrivi de minune pentru cel mai cultivat popor de pe fața pământului”.

Chiar dacă poporul nostru ar avea numai o parte din însușirile amintite cu atâtea laudă de învățatul german, totuș ar fi pe deplin îndreptățit a aspira la o cultură națională și ar face o crimă față de sine însuși, dacă nu și-ar da toate silințele, ca să-și folosească însușirile, cu care l-a dăruit Dumnezeu.

Iar rezultatele obținute până acum printr-o activitate de ceva peste o jumătate de veac pe terenul bisericesc și școlar, artistic, social și economic, oricât de modeste ar fi ele, sunt o dovadă limpede, că po-

porul nostru este capabil a crea o cultură proprie a sa.

Prin urmare nu putem renunța cu nici un preț la urmărirea idealului nostru cultural național, ori câte greutăți am avea de învins. O astfel de renunțare ar fi identică cu o sinucidere, care nu o poate preținde nimeni dela noi.

Dimpotrivă așteptăm, că pe viitor, recunoscându-se pe deplin îndreptățirea năzuințelor noastre, să ni se lase libere toate căile, ce conduc la înfăptuirea idealului nostru: pe terenul bisericesc, al învățământului, social și economic, ca astfel să-i putem da patriei noastre mult iubite aceea, ce am fi în stare să-i dăm în urma însușirilor noastre etnice.

Și aceasta nu ca o concesie, nu ca o pomană, ci ca un drept elementar, care nu i se poate denega nici unui popor.

Orice ni-ar aduce însă viitorul, datoria noastră este, să nu lăsăm neîntrebuințat nici un mijloc și să nu pierdem nefolositor nici un moment pentru a ne apropia tot mai mult de ținta, pe care o urmăm.

Asociația noastră ne oferă în această privință cel mai larg teren de activitate.

Să ne dăm deci mână cu mână, cum zicea odinioară bardul național, dela moartea căruia s'au împlinit înainte cu câteva zile 20 de ani, toți câți simțim în același fel, și grupându-ne sub falnicul ei stindard, să ducem mai departe cu puteri unite și fără nici o șovăire nobila luptă pentru susținerea și desvoltarea culturii noastre naționale!

De vom eși biruitori, vom avea mulțămirea de a fi făcut să triumfe cea mai dreaptă cauză din lume; de vom cădea, vom avea mângâierea, că n'am trădat aspirațiunile părinților, moșilor și strămoșilor noștri, și că nu ne-am acoperit de rușine față cu generațiile viitoare.

„Decât o viață moartă, mai bine o moarte vie!” a zis același cântăreț al deșteptării noastre naționale.

Punându-vă la inimă aceste memorabile cuvinte, care trebuie să ne fie un memento pentru toate timpurile, declară adunarea generală de deschisă.

Vorbirea de bineventare

rostită cu același prilej, din partea domnului Dr. Teodor Mihail, în numele Românilor din Dej și jur.

Onorat prezidiu!

Onorată adunare generală!

Cuvintele frumoase prin cari s'a deschis această adunare mărească, ne-a înălțat în văzduhurile curate și încântătoare ale vieții sufletești, de unde cu ochii sgeri ai culturii putem privi în toată liniștea asupra marilor datorințe și probleme, ce ne stau înainte și ne regulează viața, deșteptându-ne la cunoașterea marelui adevăr, că suntem o parte a omenirii prin conștiința noastră națională.

Și aici găsim îndemnul neadormit și puternic al zilelor în cari trăim, și care se descopere în progresul ce putem constata pe toate terenurile vieții publice.

Privind la evenimentele ce se perindă înaintea ochilor noștri, ne convingem, că omenirea a ajuns la rezultate într-adevăr nimitoare pe terenurile culturale și științifice. Descoperirea puterii vaporului și a puterii electrice, aplicarea acestor forțe în practică pentru scopul de a promova binele și fericirea omenimii, sunt dovezi ecclatante despre progresele mari ce s'au realizat în zilele noastre.

Față de această desvoltare culturală poporul român din această țară nu poate să stea nepăsător, nici indiferent. Și când se nește acest cugst mare în sufletele noastre, voința și energia vieții ne spune hotărât, că trebuie să ne dăm seamă de evoluțiunea ce se desfășură înaintea ochilor noștri. Iar conștiința națională ne spune, că avem datorință a ne lua partea cuvenită din munca grea dar atât de frumoasă a popoarelor culte, fiindcă voim să existăm și voim să fim considerați între popoarele culte.

Nu-mi permite timpul și locul, ca să înșir aici și să zăgrăvesc greutățile mari

ce a întâmpinat poporul român în decursul vremilor trecute, sau ce le întâmpină astăzi în calea progresului său cultural. Un lucru însă putem constata cu mândrie națională și nefățărită, că poporul român, în zilele de cea mai grea încercare, în focul tutarilor luptelor înverșunate, în mijlocul primejdiilor eutropitoare totdeauna a fost conștient de înalta sa chemare și a știut să-și conserveze ființa sa națională. Cu conștiința liniștită epelăm la mărturia istoriei că nu noi, nu poporul român a fost de vină, dacă desvoltarea culturii generale și în viața sa economică culturală n'a putut ține pas cu surorile sale, cari așteptau în fruntea civilizațiunii.

Jertfele aduse și munca pusă pentru susținerea și cultivarea limbii și a literaturii românești, crearea așezămintelor noastre culturale, dovedește pe deplin, că poporul român în toate timpurile și înure toate împrejurările a știut să-și păstreze, precum ființa și conștiința sa națională, așa și talismanul cel mai scump pentru fiecare popor: dorul și voința de înaintare și de progres pe toate terenurile culturii naționale.

De aceste idealuri au fost conduși părinții noștri vrednici de vecinică amintire, când înainte de aceasta cu 5 decenii au înființat această instituțiune românească, numindu o:

„Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român”.

Inima românească nu poate să rămână nemișcată, când se gândește la activitatea acestei instituțiuni culturale. Leac vindecător, prietin mângăietor și inger păzitor a fost Asociațiunea pentru poporul român.

A fost ca un apostol adevărat, care umblă din oraș în oraș și prin despărțăminte sale din sat în sat, ca să văză fiii săi, și pe toți să-i îndemne, să-i învețe la iubirea virtuților naționale și să le arate calea adevărului, calea culturii naționale.

După un restimp de 28 de ani, iarăși s'a întrunit adunarea generală a Asociațiunii în acest oraș, în scopul ca să ne dăm seama, cât am ajuns sau ne-am apropiat de scopurile indicate în statutele acestei instituțiuni, și ca în conțelegere frățască să ne sfătuim asupra procedurii ce va trebui să urmărim în viitor.

Onorată adunare generală!

Din prea frumosul discurs rostit de d-nul prezident al acestei adunări, suntem pe deplin orientați despre principiile generale de cari sînt conduși frantașii și conducătorii acestei instituțiuni culturale, cari principii prea cred, că sunt aprobate de toți românii de bine, cari se interesează de această instituțiune.

Dar de sine înțeles, că între principii și fapte este o mare deosebire, și de sine înțeles, că principiile și ideile atât de frumoase și salutare exprimate în discursul de deschidere numai atunci vor putea fi realizate, dacă inteligența și poporul român din această țară uniți în cugete și în simțiri vor da tot sprijinul lor material și moral, ce se poartă pentru realizarea scopurilor ce le urmărește această instituțiune culturală.

Fără vătămarea modestiei putem afirma, că Asociațiunea își are partea leului în toate progresele realizate de poporul nostru pe terenurile vieții noastre culturale, economice, naționale. Instituțiunile culturale înființate și susținute în timpul mai recent din partea Asociațiunii, bisericile și școlile ce le ridică poporul cu multă sudoare în locul celor vechi și primitive, modul mai rațional în cultivarea pământului, locuințele mai igienice, ce se ridică aproape în toate comunele, precum și modul de trai mai bun și mai cumpănat al poporului, cu un cuvânt, modul de gândire mai potrivit spiritului timpului, munca mai rațională și traiul mai cumpănat al poporului nostru ne dovedește, că de pe zi ce merge și noi progresăm și ținem pas cu celelalte popoare culte.

Cu toate acestea sînt însă multe neajunsuri, cari trebuie delatate, dar având în vedere odată pe calea luminei și adevărului trebuie să continuăm mai departe munca începută, și atunci putem fi siguri de izbândă.

Conducătorii vrednici și iubii ai Asociațiunii su întrebunțat în timpul din urmă un mijloc foarte potrivit pentru răspândirea culturii în popor: înțeleg „prelegerile populare”.

Aceste prelegeri sînt adevărate mișcări culturale, cari conduse și desvoltate în spiritul început, precum cer trebuințele poporului, vor fi izvor neseecat de cultură, de îndreptare și de progres pentru popor.

Și dacă se vor combina astfel de conferențe cu prelegeri practice din economie, industrie și tehnică, ușor vom putea saluta în viitorul cel mai apropiat o deșteptare generală în viața mult încercatului nostru popor.

Prezența d-voastră într'un număr atât de mare și impunător, a făcut ca această adunare generală să fie o manifestare sârbătorească a alipirii noastre neclintite către cultura națională românească.

Iar interesarea prietenească a conținerilor noștri, pe cari îi salutăm cu drag în mijlocul nostru, este o dovadă, că nașterea noastră culturală sânt apreciate, și așa se pregătește vremea dorită să se recunoască odată, că cultura noastră națională conduce la fericierea țării, prin înfrățirea popoarelor în respectul împrumutat al ființei și culturi naționale după rânduiala firei, pe care nici o măștră vieclană nu o poate împiedeca în mersul său biruitor.

În numele meu, al inteligenței române și al poporului român din acest oraș și comitat, vă salut, d-le prezident și on. comitet, și vă doresc lucrare rodnică pentru cauza sfântă și mare a culturi noastre naționale.

Să trăiți la mulți ani!

Conferențele învățătoarești.

IV.

Educația fizică în școala populară.

De Emannil Comănescu, învățător în Mihalț tractul Alba-Iuliei.

Una din cele mai strigătoare admonițiuni către învățători este: Păziți sănătatea și corpul copiilor, deoarece în un corp sănătos numai se poate dezvolta și forma un puternic și nobil suflet.

Că școala la noi Români face multe greșeli, ba că nu dă nici o atențiune îngrijirii fizicului copilului, o știm cu toții și deci nu mai poate fi discutată. Să o mărturisim cu sinceritate, câți dintre noi ne-am gândit la corpul și sănătatea micuților încredințați nouă?

Cei mai mulți învățători au în vedere numai psihicul elevului lor. Acești învățători se mărginesc a îndopa spiritul copilului cu un întreg magazin de cunoștințe intelectuale, într'un aer stricat, ținându-l în o continuă încordare ceasuri de-a rândul, torturându-i trupestă și sufletește. Pentru ei fizicul nu există.

Estă cauza care m'a determinat a vorbi înaintea on. conferențe despre — *educația fizică în școala populară*, despre necesitatea de a cerceta condițiile fiziologice ale elevului nostru, în tot decursul timpului cât îl avem sub conducerea noastră.

Cu începutul anului școlar primim în școală sau elemente nemuncitoare, sau reoate de o lungă vacanță. Ei — copiii erau dedați să alerge și hoinărească pe uliți, prin curți, pe câmpii, nestăpâniți de nimeni, să salte în draga lor voie de dimineața până seara în un aer dulce, curat. Cu intrarea elevului în școală, noi învățătorii avem sfânta datorie de a lua în socotință, și cu deosebire la începători — libertatea de care ei s'au bucurat, aerul curat ce l-au supt, neîncordarea, repet, neîncordarea fizică și psihică în care ei au trăit până la păsirea pragului școlii, dacă voim a crește neamului oameni viguroși trupestă și sufletește.

O muncă intelectuală rău înțeleasă, poate fi foarte vătămătoare, căci ea impune nemiscarea corpului, impune șederea pe loc, închiderea în încăperi rău întocmite, cum sunt mai multe școli de ale noastre.

Puși copiii la o lucrare prea încordată, îi obosim. Obosindu-i, nu mai sunt atenți, căci atențiunea e în cea mai strânsă legătură cu sistemul nervos al omului. Istovit fiind sistemul nervos al elevului nu-și mai recapătă curând tăria, își pierde voia, căci de s'abicioinea corporală e încoipată o voință nestatornică, o atențiune lăcoasă. Ei sunt cuprinși de un fel de toropeală, de o somnolență, care poate să facă loc unei *irritabilități* care sdruncină sănătatea. Dacă istovirea puterilor se simte dela început, pe copil îl cuprinde desgustul de tot ce-l încungiură, urește școala. Pentru el munca e o trudă, o pedepsă, o durere. Căci știm bine, când suntem *slabi* fără putere, simțim adânc lanțurile grele ce ne leagă spiritul de corp.

Deci nu numai că ne-am îngreunat noi înșine munca, ci totodată am lovit în fizicul copilului, în dezvoltarea-i naturală, silindu-l la muncă prea îndelungată, încercându-i o povară prea mare spirituală care are cea mai mare influență asupra dezvoltării corpului.

Din contră, când se va ținea samă, ca energia fizică să nu fie *obosită*; când se vor exercita puterile fizice fără a le istovi, ținând astfel fizicul elevului în o continuă și deplină vigoare, voința lui e *stăpână* și *atențiunea* poate fi *încordată* cu *tărie*, căci în orice lucrare isbânda depinde de o energie neobosită.

Ca să putem avea în băteți o astfel de energie, să ne silim a întări sănătatea copilului, nu a i-o sdruncina. Și ca să ajungem acolo, e de lipsă a fi atenți asupra multor amănunte cari vin în atingere și încunjură pe elev, silindu-ne a le cunoaște însemnătatea, de carece nu numai sănătatea elevilor e în joc, ci și a noastră înșine. Trebuie să fim cu băgare de samă la căldură, la frig, la umezeală; să luăm samă la curățenia aerului din școală, la lumina din școală și la exercițiile corporale. Vor zice unii, că atâtea griji, împreunate cu atâtea lucrări, ne vor absorbi mai tot timpul ce-l avem la dispoziție.

Sofisme! E de ajuns să-ți statornicești schimbările și timpul, când ai să le îndeplinești și să nu ți fie lene a le îndeplini, fără ca să pierzi din timp, căci 5 minute de aerizare a salei la fiecare oară sau la două ceasuri, nu-i pierdere de timp, ci întreg câștig, pentru cine știe ce înseamnă a munci în un aer curat, unde totul se înviorază. Unor învățători nu le pare de loc trebuincios a respira un aer curat și prefer a respira un aer stricat, înădușitor, necum să introducă în școală odată cu aerul curat și puțin frig. Ba cunosco învățători cari, când lasă pe elevi sfără între ceasuri, le impune a închide ușa cu grabă și el se trage lângă cuptor. „*Aerul stricat te face să fi supărat, nemulțumit, neliniștit*” — zice Jules Payot.

Estă cauza neliniștii băeților, în multe cazuri, în decursul instrucției și-a *irritabilității* învățătorului, din care iarăși corpul micilor copilași suferă. Deci nu numai că ne stricăm — prin aerul rău — sănătatea noastră și a elevilor, ci totodată deviem în bătae.

Deci ni se impune imperios a aerisa salele de învățământ, cât mai des și să ne respirăm aer stricat, care ne va da osmeni pipericioși, dascăli ajunși prea de timpuriu în groapă.

Imbelșugata muncă intelectuală ce întărește totodată și sănătatea, se poate face în aerul liber, în lumina soarelui. „Ce-

reasca lumină a soarelui este viața noastră” — zice Baltzer. În lunile frumoase de toamnă și primăvară putem luara, ba e chiar de lipsă în aerul liber cu atât mai vârtos, că unele studii cum e geografia d. e.: o pretinde chiar aceasta. Lucrarea în aer liber are totodată influență și asupra memoriei și inteligenței. Meditațiunea și aranjarea noilor cunoștințe, prin lucrarea în aer sunt înlesnite. Herbert Spencer zice: „Organizarea cunoștințelor e cum mult mai importantă, decât câștigarea lor”. Iar St. Mill spune: „partea cea mai mare din „Logica” mea am compus o ducându-mă la biroul companiei Indiilor”.

Pe lângă aceasta, că ținem un aer curat în salele de învățământ, sau că lucrăm chiar în aer liber, nu am făcut încă totul pentru a întări corpul elevului. E de lipsă a le pretinde și astfel a-i deda să vorbească cu glas înalt, că astfel să li se întărească plămânii. E știut doar, că oratorii și cântăreții mari au plămâni puternici, iar surdo-muții neeseritându-se în vorbire au plămâni atât de debile încât o luminare așezată la o depărtare de vre-o câțiva cm. de gura lor, numai cu mari eforturi o pot stânge. Vorba e o mare gimnastică a plămânilor” spune Jules Payot. Și câți învățători au în vedere cuvintele marelui pedagog francez? În cele mai multe școli românești cuvântul copilului pus să vorbească e o șoptitură înghițită de băzâitul colegilor săi. Învățătorii, cari lucrează astfel slăbesc plămânii elevilor lor și susțin neatențiunea și neinteresul celorlalți elevi, două greșeli mari.

Cea mai mare greșală însă de care un număr mare al învățătorilor n'au cunoștință ori nu voiesc a-și da seamă de ea, e felul cum șade copilul la cetic și cu deosebire la scris. În multe școli vezi, în decursul ceticului și al scrisului, copiii culcați cu pieptul pe bancă, gârboviți asupra ceticului, cu nasul în filele cărții de cetic suflându-și în pumnii adunați sub bărbie. Și cum țin creionul și cum își succese mâna, Doamne! Te crezi în o școală de circ. Prin o astfel de purcedere ochiul se slăbește, coșul pieptului e oprit în dezvoltare, plămânii restrânși la nedilatarea trebuincioasă și astfel stingherită foarte mult în mișcările respiratoare, stingheria care cu vreme ajunge vătămătoare întregului organism fizic al copilului. Mai îndoaie-l și cu un aer stricat și vei putea scrie pe frontispiciul școlii cuvintele lui Dante: „Cei cari intrați aci, lăsați toată speranța”.

Ca să încunjurăm răul amintit, trebuie să deprindem elevii a-și ținea bustul departe de bancă și cât se poate mai drept, pentru a da pieptului puțința de a respira în mod normal, iar ochilor depărtarea de a nu fi slăbiți.

Dar numai acestea sunt neîndeplinite: e de lipsă să întrerupem lucrarea elevilor de mai multe ori. Ii punem deci să se scoale în picioare pentru a face — și noi cu ei, căci doară și sănătatea noastră o avem în vedere — mai multe deprinderi, pe cari Lagrange le-a numit — gimnastică respiratoare. Deprinderile acestea constau din ridicarea brațelor amândouă în sus, dar foarte înec și în lăsarea lor în jos, în legătură cu care se face respirația cât se poate de adânc. Mai bine e făcând gimnastica aceasta să ridici brațele și să te înalți și în vârful picioarelor, pentru că aceasta are ca urmare desdoirea coloanei vertebrale, împiedecă în-

penirea coastelor silindu-le a face un segment de cerc mai mare și astfel se deschid un mai mare număr de pori pulmonari, în cari aerul nu pătrunde, și deci comunicarea sângelui cu aerul mai mare.

Esercițiile acestea fac ca sângele să circule mai iute și deci să treacă mai des prin plămâni, de carece știm că sistemul respirator și cu cel al circulației sunt în cea mai strânsă legătură. Lavoisier, academicianul francez spune, că „un om asimilează, când e flămând după o muncă musculară, de trei ori mai mult oxigen decât în repaus”. Deci primul efect al acestor deprinderi ar fi intrarea unei mari cantități de oxigen în organismul copilului dându-i un sânge curat și bogat, care lucrează totodată și la recrearea sistemului nervos, dându-i o energie neobosită, care asigură elevului o voință și atențiune prelungită și viguroasă, foarte prielnică și memoriei. Creerul devine deci capabil de eforturi mai puternice și și mai prelungite.

În același timp dacă copilul stă nemișcat, se moleștește și vâgăuște.

Dar prin astfel de eseriții nu numai că creștem o generație sănătoasă fără scaderi fizice, rezistentă morburilor, și susținem vicioiziunea și atențiunea încordată în instrucțiune, ci totodată desvătăm copiii de trândăvie și de lene, le dezvoltăm voința de a lucra și e știut, că voința de a munci la copil priude cu sfială. Care dintre învățători nu s'a împedecat de nevoia copilului de a munci? I se dau teme de casă, vine cu ele nelucrate. De multe ori în viața mea de învățător, după ce amoniam pe vre-un elev pentru nelucrare, o sorioară sau un frățior al respectivului — fără a fi întrebare se scula spunând: „dle învățător, I. nici acasă nu voeste să lucre nimic ce-i poruncește mama, ci zice să fac eu”. Deci un eserițiu ce pune în mișcare mușchii, oțălește totodată și voința, o dedă prin deasă repetiție cu munca, și dedă ea o a doua natură.

Deci învățătorul observând, în decursul instrucției — la elevii săi cea mai mică oboseală, — care se manifestă prin o privire fixă spre un punct oare care, prin căsoat, prin neliniște în ședere, — sau și neobservând astfel de semne, să pună elevi a face cu brațele, picioarele, plămânii diferite mișcări, cari vor fi prielnice, după cum s'a zis — sănătății, instrucției și moralului elevului.

Să fim însă cu mare atențiune că aceste eseriții — la timpul lor, să nu e-nerveze, și obosească copiii prea mult. Să nu deviem, căci atunci eserițiul trece în surmenaj.

După o muncă intelectuală întinsă, care după cum s'a văzut obosește psihicul și fizicul copilului, este lipsă și de odihnă.

Nu e bine să lucrezi neîntrerupt de la 8—12, căci sufletul e ca arcul, pururea întins se slăbește. O muncă fără odihnă e o adevărată tortură atât pentru suflet cât și pentru trup. — Pascal zice: „*frigid face căldura plăcută, munca face plăcută odihna*”. Iar Ruskin: — „*repausul glorios e al căprioarei, care ingenunche gâfâind pe patul ei de granit și în al boului rumegându-și nutrețul în staul*”.

Odihna e de lipsă, cu atât mai vârtos pentru că cunoștințele câștigate ca să rodească, desvoalte și să se asimileze, au lipsă de timp. Munca intelectuală știm că pune în lucrare întreg aparatul nervos. Iar după ce munca intelectuală a încetat —

FOIȘOARĂ.

Vârsta omenească.

(Fine.)

Adevărat că din pruncie se răspunde, ba chiar mai înainte, cum prevesti mama lui Samson, Maica Preceasta, și-atâtea maice ce-lebre ale oamenilor renumiți.

Vremea însă nu-i târzie, precum n'a fost pentru Moise, Pavel, Șaguna etc.

3. *Junețele*. Iubire-căsătorie. Sunt anumite experiențe atât de sacre, subtile, încât stai la îndoaie a vorbi de ele în public. Simți că nu poți vorbi de ele cu franchețe absolută, nu poți spune ce ai în inimă și te miști precaut și fricos în tratarea lor.

Cu toate acestea sfătuitorul religios trebuie să aibă anumite cuvinte de spus junelui și junei, cari intră într'o nouă viață. Căci nu putem presupune, că religia stă ca ingerul pșizitor nimei la leagăn, ci ea trebuie să vie la tiner și la jună să-i sfătuiască și admonieze, când ajung junețele și când o nouă poartă a vieții li se deschide să nu rămâie îndărăt, lăsându-i să intre singuri, fără sfat și fără îndemnul și fără binecuvântare.

De sigur nu! În stadiile vieții sunt schimbări mari. Săteanul vine la oraș pe

câteva zile, și când se duce acasă găsește bobocii înfloriți. Într'o săptămână natura se schimbă. Așa e și cu viața omenească.

Te-ai depărtat de o fată de câte-va luni, și când o vezi e nevastă. Este o nouă forță, curaj, o nouă rezervă, grijă în viața ei de acum.

Pribeagul Iacob ajunge la o fantă. O peatră mare o acopere, întreabă de ce n'au adăpat păstorii turma și pleacă în calea lor. Vine Rachira. Acum el ridică peatra cu ușurință și ea și când ar zice: Vezi ce pot face eu!

Prezența Rachirei ambiționează pe Iacob. Apoi îi spune cine este și ea spune Tatălui său ce erou a intrat în viața ei și cât de voinic este. Istoria junelui și a junei, cari se întâlnesc, țara și lauda, iată romanul și nuvela antică, desăvârșită și azi.

Așa e de când e lumea. Dar nu poezie dezvolt aici. Părinții, cari au trecut prin aceste experiențe, sau sunt în ele fiindcă n'au ajuns la capătul celălalt, au o datorie sfântă față de fiicele și fiii lor. Să-i prepareze, însă nu ținându-i la o parte.

Din toate prostiile lumii aceasta e cea mai mare. Nu se poate împiedeca înflorirea primăvară.

Doară Dumnezeu a făcut om și femeie să se întâlnească, și a pune ziduri convenționale fără să se cunoască, e mare prostie.

Istoria ne arată: Unde seosurile sunt ținute despărțit, s'a produs vițilul cel mai

mare. Așa e în Turcia, în țările creștine, unde fetele sunt crescute în claustre.

Ci trebuie cultivată preținția și preținția în iubire. Dacă nu poți cu gura, să se îngăduie alte mijloace. Spre acest scop e nuvela și drama cari interpretează viața, poetul, dramaturgul, nuvelistul și romancierul sunt dascălii cei mai cu efect.

Însă e fericit acel tânăr și cea fată, cari trăiesc într'o familie, care e în o veșnică lună de miere și învață dela tată și mamă ce este iubirea. Ei pot vedea cum să facă deosebire între auzul veritabil și fals, între iubire și pasiune.

Pasiunea e egoistă — iubirea e cum să slujești altuia. Pasiunea e senzuală, pentru frumsețe esternă — iubirea e căutarea sufletului. Frumsețea e trecătoare — iubirea veșnică. Iubirea nu soade.

A cădea în iubire! — se zice. O nu, e contrazicere. Sburăm în iubire, zi cu zi ne înălțăm, ne îmbogățim — nu e înșelătoare.

Iubirea copilului de mamă pentru serviciile ei, e din gratitudină. Iubirea de frați, de surori... e din reciprocitate, pentru servicii împrumutate. Din aceasta izvoarește apoi suferința, iubirea, bucuria, jăbnegăția și consacrarea.

La părinți: totul e dat și nimica în schimb... ceea ce e abnegare. A doua ca să putem trăi, a treia ca să ne putem împlini problema vieții.

Oarecare satisfacție dobândim. Așa simțiau Iacob și Rachira sfârșitul vieții.

Cum sunt femeile? Sfătuitoare, inspiră, apără. Altele prăpădesc (Samson și Delila). Hasdeu a ținut o conferință despre: Femeia Română.

Dacă privim viața ca o slujire naturii religioase și credem că Dumnezeu e iubirea, atunci viața conjugală oferă un splendid prilej pentru demonstrarea acestei divine axiome: Dumnezeu este iubire, și celce se sălășluște în iubire, se sălășluște în Dumnezeu. Învățătura bisericii confirmă aceasta: Două vieți prin căsătorie devin o viață, — astfel în iubire suntem în brațele lui Dumnezeu.

4. *Bărbăția*. Virtutea caracteristică a acestui stadiu din viață, după cum ne spune Biblia, este: înțelepciunea.

A fi înțelept și învățat nu e tot una. Se poate auzi în viață de un învățat prost, dar nu de un înțelept prost. Învățătura e esternă, înțelepciunea internă. Mulți înțelepți n'au fost învățați.

Cum e înțelepciunea? E deschisă. Ca și când ar sta cu cămara sufletului deschisă, cu uși ferestri deschise. E bucuros a primi adevărul de ori unde. Prostul închide ușa și numai un ochiu de fereastră are deschis. În politică crede numai în partidul său, la biserică în confesiunea sa infalibilă, și celelalte îi sunt absurde și perverse. Cel mai mare prost e care crede, că afară de el nimeni nu e înțelept.

acțiunile sistemului nervos nu se pot oprimi și nu înceată în acțiunea lor deodată cu încetarea lucrării intelectuale, ci ele lucrează inconștient prin ce se fiecează, se asimilează și orânduiesc, se sistematizează cunoștințele. E mare greșala deci să trecem, în decursul instrucțiunii, de la o lucrare la alta, fără odihnă, deoarece în sistemul nervos silim să se îndeplinească o oprire bruscă, repentină, care e nervează și deci atacă sănătatea corporală și totodată încurcă cunoștințele câștigate cu cele cari vom a le da. Mai bine e să așteptăm să se liniștească dela sine lucrarea sistemului nervos, dându-le puțină odihnă. Töpffer zice: „Trebuie să lucrezi, amicul meu, și apoi să nu faci nimic..., fiindcă astfel mistui ce ai învățat“.

Dar și cu privire la odihna, ce trebuie să o dăm elevilor, avem să fim cu mare băgare de seamă.

Nu e odihnă a lasă elevii în nelucrare în școală, deoarece acolo e un aer stricat, nesănătos. Ci să-i trimitem la sfârșitul orei de instrucțiune, și în timp să aerisim sala și să-i dădăm a-și câștiga prin joc odihna recerută, nu a sta în jurul păreților școlai. Cu privire la alegerea jocurilor, învățătorul nu poate fi indiferent. Trebuie să punem copiii a-și alege astfel de jocuri, cari pun în mișcare mușchii, sistemul respirator, circulațiunea sângelui, coloana vertebrală etc... Săi lăsam să a-lerge prin curtea școlai, să salte, să joace, să sbiere fără a pune zăgaz neastâmpărului lor. Copiii astfel își vor petrece câteva momente plăcute, și cel mai bun în-tăritor, s'a zis, este plăcerea ce o simți. După zece minute astfel petrecute vom continua munca intelectuală cu copiii, deplin recreați. În resumat, dacă vom să reformăm poporul al cărui viitor e în mâinile noastre, să nu ne îndestulim a-i da numai o cultură temenică, ci și o sănătate viguroasă. Bossuet zice: „Dacă un suflet e stăpân pe capul ce l'insufletește, stăpân și rămâne; nu rămâne însă mult timp stăpân, dacă trupul e slăbit, ruinat“.

Să nu ne spărie nici munca intensă ce avem să o îndeplinim, căci numai această muncă ne va îndreptăți la recunoștința neamului, pe care binefacerile ce le va primi dela noi, îl vor îndatora să le recunoască, și dacă nu azi în viitor să venereze pe aceia cari au trăit, au muncit și s'au jertfit pentru binele și prosperarea lui.

Congresul din Hamburg.

Completăm cele publicate în numărul 93 al ziarului nostru despre congresul cooperativ internațional, ținut în 5, 6 și 7 Septembrie nou în Hamburg, cu următoarele informațiuni, luate din „Revista Economică“ numărul din urmă:

În ziua a doua din 6 Septembrie a. c. s'au prezentat referatele asupra: „Desvoltării cooperativelor în prezent și în viitor“ și a chestiei: „Cum pot contribui cooperativile la deslegarea problemei locuințelor“.

Discuțiile, asupra raportului, a statutelor și a referatelor, au fost la nivel înalt și pline de învățăminte prețioase pentru toți participanții.

Între membrii congresului s'au distribuit, pentru a putea urmări cu mai multă cunoștință de cauză desbaterile, toate referatele tipărite în 3 limbi, asupra cărora vom avea ocazie a reveni. Asemenea stau la dispoziție numeroase publicații aparținătoare literaturii cooperativelor.

Înțeleptul e slobod de prejudeții. Necentenit învăță, pentru că are uși și ferestre deschise. Omul înțelept adesea e schimbăcios. Nu e legat ca prostul de gard. Știe de ce ni-a dat Dumnezeu două urechi și doi ochi, și o limbă și o gură.

Judecă corect orice lucruri întâlnește. Înțeleptul nu ține filerul la ochi să nu vadă coroana. Știe compara și judeca valoarea lucrurilor. Știe ce e cartea și viața, pentru că viața l-a desfăcut.

Cunoaște cu ușurință legătura între lucruri, consideră rezultatul final și permanent al acțiunii.

Copilul rupe flori și le sădește în nisip să aibă flori, înțeleptul pune sămânța în pământ și așteaptă.

Înțeleptul învață din experiența altora. Proverbul spune: Prostul învață din pățania sa, înțeleptul din a altuia. Celce învață din experiența sa, îl costă mult.

Tinerii nu pot fi înțelepți, însă să caute a cunoaște experiențele altora. E un târg de idei, ca de orice lucruri; înțelepciunea e aplicată a lăsa unele întrebări neresoluite până la vreme potrivită.

Nehotărârea e semnul umilinței — neresolvirea e tărnia înțeleptului. Adeacă să nu treci podul, până nu ești la el. Cel nehotărât ajunge la el, merge o bucată și... se întoarce îndărăt.

Înțelepciunea are deci minte deschisă, judecată justă, consideră efectul

În ziua primă în orele de d. a. c. congresiștii au vizitat pe un vapor portul și au făcut o excursie pe Elba: iar a doua zi au cercetat mai multe cooperative și centrale de cooperative importante din Hamburg.

În seșinta a treia de Miercuri, congresul a decis ca viitorul sediu al Alianței să fie Londra.

Ca loc și timp al congresului internațional viitor s'a fixat Glasgow 1913.

În fine după o vie discuție s'a primit următoarele rezoluțiuni:

Al VIII-lea congres cooperativ internațional în Hamburg enunță:

1. Cooperatiia, a cărei importanță crește din an în an la toate popoarele, este o mișcare socială, care prin crearea de asociațiuni economice bazate pe principiul ajutorării reciproce, are ca scop protejarea intereselor muncii. În consecuență cooperatiunile de tot soiul tind într'acolo ca bogăția națională să se distribuie într'un mod mai echitabil în favoarea clasei muncitoare, adică să se înmulțească venitele în urma muncii și să se reducă acele venituri cari provin nu de dreptul din muncă, ci din posesiunea de mijloace de producție și de câștig (venituri după întreprinderi, chirii, rente).

2. Toate însoțirile cari lucrează în această direcție, fără privire la organizarea și principiile lor economice, își au îndreptățirea de existență. Cu toate acestea influența lor asupra desvoltării mișcării cooperative ca atare și în genere a relațiilor economice, nu este de egala importanță.

3. Însoțirile de credit, de arândare de valorizare etc. puse în serviciul meseriilor, țăranilor și arândășilor etc. sunt înființate cu scopul, ca să ridice și să întărească situația economică și socială a întreprinzătorilor mai mici, cari, deși lucrând — ce-i drept — mai mult după principiile capitaliste — își așteaptă totuși cel mai mare venit din munca lor personală. Ele prin o organizare corespunzătoare ridică producțiunea prin îmbunătățirea mijloacelor de producție, mișcărează speșele de producție prin eliminarea oricăror mijlocoitori de prisos între producenți și consumenți, și prin ele adică prin însoțiri se cultivă și întărește însușul spiritul de asociere în popor.

Asociațiunile industriale și agricole își perd valoarea lor economică și socială din momentul, când ele se folosesc spre a urca prețul pentru articolele trebuincioase clasei muncitoare și a favoriza pe nedrept interesele producătorilor în detrimentul publicului mare. În cazul acesta ele nu sunt mai puțin stricăcioase decât cartelele dintre întreprinzători și tusturile.

4. Însoțirile de producție și de muncă compuse din lucrători au ca scop ameliorarea situației sociale și economice a acestora făcându-le posibil îndeplinirea de lucrări și servicii în condițiile, ca și când ar fi și ei întreprinzători independenți. Ele caută să-și ajungă acest scop mărind plata lucrătorului prin mărirea câștigului antreprenorului. Cu toate acestea experiențele făcute până acum pește tot locul arată, că trebuie să se purceadă cu cea mai mare precauțiune la fondarea acestor fel de însoțiri. Greutatea cea mai mare o prezintă aici adunarea unui capital corespunzător, precum și lipsa unei conduceri stabile și competente.

Nu mai acolo unde împrejurările sunt deosebit de prinoase și mai ales unde

final și e gata a lăsa chestiuni neresoluite, până le vine vremea lor.

A fi înțelept e bine și a învăța din experiențele altora, a căuta adevărul în orice curente și la orice idei. A avea o justă judecată a lucrurilor, a privi și a te încrede în lucrurile nevăzute. Cristos pe bogatul din Evanghelie l-a numit nebun.

Înțeleptul are răbdare, și răbdarea e înțelepciune, graba prostie. Politicianul lucrează pentru sine, bărbatul de stat pentru binele altora. Celce a aflat calea înțelepciunii, a găsit viața; dar celce a greșit împotriva înțelepciunii, și-a stricat sufletul propriu.

5. Bătrânețele. O icoană plastică cu bătrânețele ni-o dă biblia înfățișând pe Patriarhul Avram în casă cu copiii, nepoții și strănepoții săi.

Pentru așteptarea bătrânețelor se cere sârguință și crutare din tinerețe. Iacob dorea să aibă lângă sine pe Rachila.

Pentru bătrânețe nu te poți sălășlui într'o casă cu chiriași, nici în otel, ci o căsuță proprie, ori cât de săracă. Ea este refugiu bătrânețelor.

Și lângă asta: Iubirea celor ce în-cunjură pe bătrân. Poate fi sârăcie și simplitate, însă iubirea le îmbogățește și desăvârșește. Așa devine refugiu sigur și cuib liniștit.

Casa să fie școală. Copiii imitează. Copila cu păpușa sa se deprinde a fi mama ei. Copiii urmează exemplul părinților.

se poate forma un depozit suficient de produse, se poate privi ca asigurată existența însoțirilor acestora de producție.

5. Însoțirile de consumenți, între cari sunt a se înțelege afară de reuniunile de consum propriu zise și însoțirile de locuință și de zidire, sunt în țările capitaliste de cea mai mare însemnătate, față de ori care alte însoțiri, pentru sprijinirea intereselor muncii în economia națională. Aceasta atât din punctul de vedere al folosului practic, de care sunt în stare a face părtași pe membrii lor, cât și mai ales pentru principiile lor economice fundamentale menite să înființeze și să schimbe sistemul economic capitalist.

Scopul acestor societăți de consum este de a proteja pe membrii lor față de ori ce tendență esternă de exploatare, la procurarea de articole trebuincioase de ori ce fel și anume:

1. Prin procurarea de mărfuri de o calitate bună și ireproșabilă și

2. Prin aceea că ele (însoțirile) vor căuta a delătura după putință câștigul aceluia întreprinzător intermediar, care aduce mărfurile pe piață spre vânzare.

Condiția primă, ca aceste însoțiri să prospereze, este un număr cât mai mare de membri, cari să se angajeze a-și procura cele trebuincioase numai dela însoțire. În măsura în care consumenții se vor însoți și organiza în astfel de reuniuni, în aceeaș măsură va fi posibil a se forma o organizare de valorare a muncii, care să sprijinească clasele muncitorimii și să le înlesnească organizarea muncii lor proprii pe bazele cooperării, putând fi angajați și susținuți înșiși membrii în atelierele sau întreprinderile lor proprii.

Organizarea acestor însoțiri de consum e posibilă și va reuși — precum a erătat și experiența — (cazul soc. de consum din Sibiu! N. Red.) numai dacă se bazează pe principiile unei administrări democratice, a plății în număr, a nelimitării numărului de membri, a fixării prețurilor de vânzare după prețurile de piață locale și a rebonificării față de membri a plusurilor rezultate din vânzări. Mai departe se recomandă, ca însoțirile de acest soi să caute după posibilitate a-și aduna fonduri proprii nedivisibile și să se dea membrilor singuratici puțință și ocazia a-și plasa economiile lor eventuale în însoțire. Tot în scopul consolidării proprii să caute fiecare însoțire de consum să facă membrilor săi cunoscute principiile, după cari se conduce și să-i crească ca pe niște tovarăși credincioși societății. Fiecare societatea de consum să-și marcheze ceroul său de acțiune și să respecteze revirurile altor societăți de consum. Conurența între însoțiri de consum e contrară înșiși ființei lor ca organizațiuni, cari nu urmăresc câștiguri, ci îndeplinirea unor anumite servicii economice pentru un anumit cerc de consumenți.

6. Asociațiile de însoțiri de consum formate anume pentru cumpărări en gros și producție în masse mari de articole de consumație, așa numitele magazine generale (en gros) sunt nu numai în stare de a promova interesele însoțirilor, ci au posibilitatea de a face să se afirme și în economia națională și mondială principiile cooperative. Prin ele se face posibilă organizarea muncii și crearea de isvoare de producție de model.

Însoțirile centrale de cooperative de consum, cari sunt formate sau alăturarea de „magazinele de en gros“ sau chiar de-

pendente de acestea, servesc pentru a apăra interesele însoțirilor asociate față de ori ce atacuri dușmănoase, a desvolta sistemele de cooperatiune și a ajuta creșterea și cultivarea spiritului de cooperatiune însuși.

7. Prin desvoltarea întreprinderilor lor comerciale și industriale ajung însoțirile de tot felul în situația de a angaja și ocupa lucrători, puteri de lucru. Este datorința lor de a acorda în aceste cazuri personalului lor salare corespunzătoare și condiții de muncă, precum și de a le recunoaște lucrătorilor lor întreaga libertate de asociere. În special au ele (însoțirile) să încheie contracte de tarife speciale cu grupările respective delucrători acolo, unde nu există atari tarife generale, iar unde există asemenea tarife să insiste, ca acestea să se respecte. Însoțirile de altă parte pot aștepta cu drept cuvânt ca condițiile-model de lucru și salar puse în vedere lucrătorilor să fie recompensate prin o muncă conștientă și productivă.

8. Asociațiile de însoțiri și însoțirile singuratici să se alătore la „Alianța cooperativă universală“ în scopul cultivării și desvoltării cooperatiiei în teorie ca și în praxă. Cu asocierea la mișcarea cooperativă a lumii se crează o organizație mare internațională cooperativă, un punct central, menit și în stare de a aduce la îndeplinire interese comune mari și se influențează în mod simțit înșiși desvoltarea cooperativă. Unirea tuturor însoțirilor într'o mare însoțire formează totodată și o contrabalansă prețioasă față de multele diferențe dintre popoare. Ea duce la o înțelegere reciprocă generală a tuturor neamurilor, bazată pe principiul egalității și al solidarității, și astfel servește și aceluia înalt și frumos ideal de a pregăti omenirea pentru pacea universală.

Excursioniștii Români au plecat la Copenhaga pentru studiarea mișcării cooperative din Danemarca Joi, în 8 Sept., conduși de delegații danezi dela congres.

Educația religioasă a clasei noastre „culte“.

— Reflexii. —

În Nr. 175 din 1 Sept. n. al „Tribunei“ au apărut niște reflexii, cu titlul de sus, fără nici o iscăliură.

De oarece șirele acelea aruncă un vâl negru peste catihetii nostri, s'a trimis foaie „Tribuna“ un răspuns, care din îndurarea tinerilor prietini de acolo n'a văzut lumina zilei, cu toate că ar fi corect, ca foaia care atacă și înegrește pe cineva, să publice și apărarea aceluia.

Astfel mă văd silit să scriu în alt jurnal.

Scriitorul din „Tribuna“ spune, că generația cultă de azi este superioară în superficialitate celei de acum o jumătate de veac, și că credința religioasă a clasei noastre culte este zero. — Cauza o aruncă numai în spatele catihetilor nostri de azi.

A susținea cele amintite este mare uezanță. Dacă a scăzut simțul religios la clasa intelectualilor nostri, nu este vina toată a unor catiheti cari nu și-au făcut datorința în școală, ci sau zăce în spiritul timpului, în creșterea din familie, care nu dă mână de ajutor școlai, în influințele străine și stricăcioase asupra societății, în cetirea și răspândirea cărților ateiste și imorale, la cari ia parte cu predilecțiune aproape toată societatea, etc.

Despre aceste motive, cari slăbesc credința religioasă, s'ar putea scrie mult.

Cred însă că este aici de ajuns să arăt, că nu este dreptă condamnarea școlai, dacă unii elevi nu sunt crescuți cum ar trebui.

Dacă există un catihet gr. or. ca și cel din Blaj, pomenit de „Tribuna“, asta este regretabil. Aici așteptăm și noi îndreptare.

Dar să ataci pe un preot tânăr dela cutare școală înaltă fără motiv, — spunând că are un titlu înalt pe care nu l' merită, căci este de o inteligență foarte modestă, trebuie să spun că asta este o calumnie. Scriitorul acelor șire nu este chemat să judece și să examineze inteligența unui tânăr catihet, cu titlul de doctor în teologie, sau filosofie. Acei profesori universitari, cari i-au promovat pe respectivii la gradul de doctori, i-au examinat și i-au aflat demni de titlul primit.

Asemenea și forurile bisericești nu i-ar fi întărit în acel post, dacă nu i-ar fi aflat de apți pentru acel post.

Dacă unul a cassat exhortările de Duminecă, pe cari le ținea antecesorul său, — aceasta de sigur nu s'a făcut fără motiv binecuvântat. Conferența profesorală a aprobat aceasta și a introdus învățarea celor opt glasuri și a altor cântări bisericești.

Cine învinuște pe catihet pentru aceasta, nu știe, că învățarea cântărilor bisericești contribuie foarte mult la desvoltarea simțului religios-moral.

Tr. Socorobef.

Mai departe scriitorul nostru a-runcat cuvinte dejositoare la adresa catihetilor zicand: „In cutare oraș cu foarte multe școli și elevi parca a tunat și i-a adunat pe catiheti. Sunt niște naufragiați de cea mai deplorabilă specie; niște impotenți și niște lenesi, cari abia mai gâfăie de religioși ce sunt. Nici o scântie în ochii lor, nici o convingere în cuvintele lor, nici o faptă religioasă în urma activității lor, pe care dacă n'ar fi plătiți cu bani, n'ar pregeta a o abandona în cel dintâi oas.

Nicări în școlile medii nu dau de o figură luminată de catihet ci numai de niște plăci de neputință, cari așteaptă să treacă ziua de azi, ca să vie cea de mâine.

Cine scrie astfel de cuvinte la adresa unei clase de oameni intelectuali, arată că n'are pic de cultură și simț de dreptate. Pădure fără uscături nu există, dar a generaliza nu este permis. Comisarii consistoriali au raportat despre sporul catihetilor; n'au putut spune neadevăruri.

De mai mulți ani Consistoarele noastre s'au îngrijit foarte mult de catehizare. Au sistematizat posturi la orașe cu mai multe școli, denumind tineri buni cu pregătiri academice în posturile create, tineri, cari nu au altă ocupație decât propunerea religiei. Deci un progres față de trecut. A susținea despre acești catiheti, că sunt niște naufragiați de cea mai deplorabilă specie, este o mare nerușinare. Este apoi vătămare și la adresa Consistoarelor noastre, cari protejează și susțin acest soi de beciznici.

Poate crede cineva, că asta este posibil? Dl scriitor din cestione să arete, cu cât este dânsul mai calificat?

De sigur, afară de unele articole de ziare, totdeauna foarte înțepătoare, și o broșurică despre limba cărților bisericești, nu poate scrie nimic la activul său ca merit. Ba trag la îndoială, dacă este cu vreun gram superior acelor pe cari dânsul îi batjocorește prin ziare, în ce privește cultura inimii.

Nu de mult a făcut tot dumnealui cu ou și cu oțet pe profesorii dela seminarele noastre, scriind multe neadevăruri despre ei, — iar acum se acapă de catiheti și cu o trăsătură de condei îi dă spălați gata, — cum va da mâine poate și pe Arhieriei nostri.

Pe această cale crede dlui, că îndreaptă vre-o scădere? Se înșală. Nu îndreaptă, ci produce ură și mânie. Strică autoritatea preoților catiheti înaintea publicului și înaintea elevilor, cari nu mai pot pune preț pe nici un profesor catihet, dacă cetesc în foi astfel de infamii despre ei. Elevii nu au spirit critic și iau tot ce văd tipărit de bani buni. Aceasta trebuie să o știe omul, care are pretenții să fie bun pedagog.

În cât privește pe tinerii universitari, dacă nu se edifică sufletește, iară este greșit a arunca întregă vina pe catiheti.

Căci ei nu au putut schimba în 4 sau 5 ani o scădere care dăinuiește de mai multe decenii.

Nici nu sunt catihetii responsabili, dacă unii profesori dela universitate a-runcă vorbe și impart scrieri antireligioase.

Influența străină speculantă care strică tineretul și corupe sufletele, nici biserica Romei nu o poate nimici. Iar scriitorul nostru cere aceasta dela o mână de oameni.

Pretenții exagerate și vederi superlativ!

Dacă consistorul a denumit catihet un doctor în drepturi, iar pe altul, care este și profesor de muzică, a făcut lucrul fiindcă toți au calificarea recerută de a fi catiheti.

Toți au absolvat studiile teologice, cari îi îndreptătesc la acel post, și toți au făcut după aceasta studii la universitate, respective unul la conservator.

Tochmai așa am putea zice d. e. că dl Onisifor Ghibu nu poate fi catihet, căci a studiat filosofia, după teologie.

Ba nici la administrația bisericească unde se află n'are ce căuta, căci el este absolvent de filosofie. Asta ar fi logică, după părerea scriitorului. Și cu toate acestea dl Ghibu a primit un post administrativ la Consistor, unde se îndoaie de atâta lucru, de îi rămâne răgaz de serie și la „Tribuna“ articole ofensatoare.

Părerea noastră este, că nu acela, care se laudă în foi cu isprăviile sale este om harnic și de omenie, ci acela care își împlinește datoria cu sfătenie, fără a bate olopotul și fără a pune pe altul să-l tâmăieze.

Cu multe greutate are să lupte un catihet român, la școlile străine, pe cari nu le poți observa de pe stradă; dar el merge înainte și-i mulțumit în sufletul său, că și-a făcut datoria.

L. Hociotă.

Din protopresbiterate.

Convocare

Onorata președinție ort. rom. d.n tractul Mercurea este invitată la conferență, pe zilele 1 și 2 Octomvrie a. c. st. v. în comuna Apoldul-mare.

Program:

1. La 8 oare sf. liturgie oficiată de preoții: B. Neoga, C. Ghișe, și I. Beu cu invocarea duhului sfânt. Va predica în biserică Vas. Spătariu, iar în conferență C. Ghișe. Teme libere.
2. Deschiderea conferenței și constituirea.
3. Constatarea celor prezenți.
4. Discuție asupra serviciului divin și a predicii.
5. Cetirea ordinațiunilor conzist. referitoare la conferență.
6. Prezentarea în scris a rapoartelor despre progresul anual în parohii, conform ord. cons. dto. 16/III a. c. Nr. 12608 Bis.
7. Prezentarea în scris a monografiilor comunelor parohiale, conform concluziunii adus în conferența ultimă.
8. Discuție asupra introducerii conferențelor parțiale (grupuri) preoțești.
9. Raportul comisiunilor alese de conferență pentru înființarea de fonduri.
10. Înființarea de reuniuni de înmormântare în parohii.
11. Înființarea unei biblioteci tractuale. Propunere de Ioan Stanciu.
12. Înființarea unui fond preoțesc tractual. Propunere de Nic. Dobrotă.
13. Eventuale alte propuneri.

Mercurea, la 6 Sept. 1910.

Avr. S. Pecurariu
protopr.

Convocări.

Conform ordinului cons. dto 19 August a. c. nr. 9581 școl. convos pe toți învățătorii din tractul Mercurii la conferență pe zilele 8 și 9 Octomvrie v. a. c. în școala din Mercurea, la care e invitată și preoțimea.

Program:

1. La 8 ore a. m. oficierea sf. liturgii cu invocarea duhului sfânt.
2. La 10 ore a. m. deschiderea conferenței și constituirea.
3. Constatarea celor prezenți.
4. Cetirea ordinațiunilor consistoriale referitoare la conferență.
5. Tema statorită de conferența ultimă: „Chemarea învățătorului afară de școală întru ridicarea bunei stări a poporului“, elaborată de Ilie Georgescu.
6. „Însemnătatea cantului în școala populară“, împreună cu o prelegere practică din cant, de I. Tanase.
7. „Oulgerie de cântări școlare rom. și maghiare pentru toate clasele școlii populare“, de Remus Pop.
8. „Cercul pretorial“ pentru clasa a III a de I. Sava.
9. „Stefan cel sfânt“, prelegere cu cl. V și VI. în limba română și maghiară, de I. Păcală și C. Țintea.
10. O temă practică din limba maghiară cu clasa I., de Scurbeș.
11. Temă dela P. Ven. Consistor: „Dare de seamă despre cea mai bună carte pedagogică românească, cetită în ultimul an“, de R. Vraciu.
12. „Dare de seamă despre starea învățământului în tract“. (Comisia: I. Oltean, V. Vraciu și I. Puia).
13. Intemeierea de bibliotecă tractuală pedagogică centrală și a unei reviste pedagog. pentru metropolie.
14. „Dare de seamă despre activitatea extrașcolară a fiecărui învățător“. (Comisia de sub punct 12).
15. Încheierea conferenței.

Mercurea, la 6 Septemvrie 1910.

Avr. S. Păcurariu
prot., comisar cons.

Conform Cercularului Venerabilului Consistor arhidiecezan Nr. 9581 Școl. de dnt 19 August vechiu, se convoacă prin aceasta conferența învățătoarească din tractul Ilia pe zilele 8 și 9 Oct. 1910 st. v. în școala rom. gr. or. din Ilia cu următoarea

Programă:

1. Vineri la 8 ore a. m. serviciu divin cu chemarea duhului sfânt.
2. Deschiderea conferenței la 9½ ore a. m.
3. Comunicarea Cercularului Ven. Consis. Nr. 9581 și 14143 Școl.
4. Constituția conferenței.

5. Darea de samă despre starea învățământului în tract, de comisiunea de 3 membri.

6. Cum am putea satisface atât autorităților bisericești cât și ale statului? Cu tema aceasta se însărcinează toți învățătorii.

7. Isus ca prunc de 12 ani, temă practică din religie, cu cl. III-a predată de Victor Iacob.

8. Predarea cuvântului „cui“ (substantiv) din abecedarul ilus. de Vuia, predată de I. Popa cl. I.

9. „Alegerea celor mai potrivite cântări în școala populară“ disertațiune de I. Ungurășan și Savu.

10. Darea de seamă despre cea mai bună carte pedagogică românească, de Toma Bălan.

11. „Discuții relative la întemeierea de biblioteci tractuale pedagogice, a unei biblioteci pedagogice centrale și a unei reviste ped. pentru întreaga metropolie, de Drăgan Maris.

12. Darea de samă despre activitatea extrașcolară a fiecărui inv., de comisiunea permanentă de 3 membri.

13. Stabilirea programei pro 1910.

14. Propuneri diverse.

15. Închiderea conferenței.

Ilia, la 5 Septemvrie 1910 v.

Z. Murășan
protopresbiter.

Conferența învățătorilor dela școlile confesionale române din protopresbiteratul Geoagiului se convoacă pe zilele de 8 și 9 Octombrie st. v. a. c. în localul școlii noastre din Geoagiu.

Program:

1. Serviciu divin cu chemarea Duhului sf.
 2. Deschiderea și constituirea conferenței.
 3. „Care esre metoda cel mai potrivit pentru instruirea adulților?“ de Lazar Stoica.
 4. Predarea numerilor 100—1000, de Nic. Botean.
 5. Predarea unei piese de cetire din limba română, de Ioan Tomescu.
 6. Planul de învățământ, împărțirea materialului pe luni și planul orelor, de N. Botean, I. Tomescu, D. Ordean și I. Stoica.
 7. Dare de samă despre cea mai bună carte pedagogică românească cetită în ultimul an.
 8. Dare de samă despre starea învățământului în tract, de comisia permanentă.
 9. Dare de samă despre activitatea extrașcolară a fiecărui învățător.
 10. Discuții cu privire la întemeierea unei biblioteci pedagogice tractuale, a unei centrale, și a unei reviste pedagogice pentru întreaga metropolie, — referent Daniil Ordean.
- Dările de samă de sub punct 7 și 9 le va înainta în scris fiecare învățător cu 8 zile înainte de întrunirea conferenței.
- La conferența aceasta au să participe toți învățătorii, cateheții și directorii școlari, preoții și iubitorii culturii poporului sunt bineveniți.

Geoagiu, 31 August v. 1010.

Ioan Popovici
protopop.

Conferența anuală a învățătorilor fixată prin Cercularul P. Ven. Consistoriu arhid. de dto 19 Aug. v. a. c. Nr. 9581 Școl. pe zilele 8 și 9 Octombrie st. v. a. c. se va ține în tractul Albei Iuliei, la termenul dat, în localul școlii noastre din Al Iulia oraș, pe lângă unmătoarea

Ordine de zi:

Vineri, 8 Octomvrie.

1. La 9 oare a. m. serviciu divin cu invocarea Duhului sfânt.
 2. Deschiderea și constituirea conferenței.
 3. Raportul comisiunii de trei aleasă în a. tr. despre:
 - a) Starea învățământului din tract.
 - b) Activitatea extrașcolară a fiecărui învățător.
 - c) Manualele cele mai bune în școlile noastre.
 5. „Educațiunea națională în școala populară confesională“, dizertațiune de Simion Lazar și Liviu Șelmercan.
 4. „Dare de samă despre cea mai bună carte pedagogică românească, cetită în ultimul an“ de Em. Comanescu.
- Sâmbătă, 9 Octomvrie.
6. „Predarea Nrului 4 în cl. I.“ prelegere practică de Emilian Repede și Ioan Bucur.

7. „Tractarea unei piese din car. de cetire maghiară în cl. IV“, prelegere practică de Vasilie Bărbier și Ioan Stan.

8. Discuții relative la întemeierea de biblioteci tractuale pedagogice, a unei biblioteci pedagogice centrale și a unei reviste pedagogice pentru întreaga metropolie.

9. Stabilirea de puncte (disertații și teme practice) pentru programa conferenței cercuale din anul viitor.

10. Propuneri și încheierea conferenței.

Pentru a se putea compune darea de samă de sub pot. 3 lit. b fiecare învățător să aștearnă până la 1 Oct. v. raport despre activitatea sa extrașcolară la preșid. comisiunii Emanuil Comanescu, inv. în Mihalțiu.

Prezența stabilă a fiecărui învățător este obligatorie pentru fiecare punct din ordinea de zi, dela cel dintâiu până la cel din urmă, iară participarea cateheților și a preoților la conferență, conform pot. 1 și 4 din Cercularul sus citat, de asemenea.

Alba-Iulia, 7 Sept. 1910.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

NOUTĂȚI.

La conferențele „învățătorești“. Circulara consistorială nr. 9581 șcl. 1910 referitoare la conferențele învățătoarești, din anul acesta, prevede că „înainte de deschiderea conferenței să se facă chemarea duhului sfânt“. Programele stabilite de dnii comisari consistoriali prevăd însă în afară de chemarea duhului sfânt și serviciu divin. P. V. Consistor, contrar punctului 2 din „Instrucțiua cu privire la ținerea conferențelor“, a pus anume numai chemarea duhului sfânt, pentruca prin aceasta îndeplinindu-se pe deoparte datoria creștinească de a începe ori ce lucru cu cererea ajutorului ceresc, să rămână de altă parte timp destul și pentru ședințele conferenței. Dacă se ține și serviciu divin e natural ca, după aceste membrii conferenței să fie întru câțva obosiți și să nu poată lucra în ședința cea dintâi atât de bine și atât de mult, ca dacă purced deadreptul la conferență, după scurțul serviciu al chemării duhului sfânt.

Dela Dej. Serbările culturale dela Dej, unde s'a ținut Dumineca trecută adunarea generală a Asociațiunei noastre, au decurs foarte bine și frumos, și au avut și rezultat material foarte îmbucurător. Public a fost mult, iar încasările dela membrii noi trec peste 6000 coroane. Vom aduce în numărul viitor un raport amănunțit despre decurgerea sărbătorilor, iar de astădată dăm vorbirea de deschidere în întregime, împreună cu vorbirea de bineventare a dlui Mihail, la loc de frunte.

Sfintire de biserică. În 12 Septembrie v., Duminecă, se face sfintirea bisericii nouă din comuna Săcămaș, tractul Dobrei, prin domnul asesor consistorial Lazar Triteanu, ca mandatar al Exelenței Sale, Arhiepiscopului și Mitropolitului Ioan Meșianu, iar în Dumineca următoare, 19 Septembrie v. se va sfinti biserica din comuna Orminda, tractul Zarandului, prin Preacuvioșia Sa Protosinodul Dr. Eusebiu R. Roșca, director seminarial, iarăși în calitate de mandatar al I. P. S. Sale Arhiepiscopului nostru Ioan.

† Dr. Eugen de Lemény, avocat și membru al congregațiunei comitatului Brașov, a încetat din viață în 18 Septembrie n. c. în etate de 44 ani. În mormântarea i s'a făcut Marți, în 20 Septembrie n. la orele 3 d. a. Odihnească în pace.

Reuniunea de consum sibiană își va ține adunarea generală Joi, în 20 Oct. n. la orele 5 d. a. în sala dela Casa Societății. La ordinea zilei lichidarea reuniunii.

Protopopi noi în eparhia Aradului. Consistorul plenar al eparhiei Aradului în ședința sa din 19 Sept. a numit protopopi pe următorii: pentru tractul Lipovei pe părintele Fabrițiu Manoilă, pentru tractul Butenilor pe părintele Terențiu Opresan, iar pentru tractul Chișineului pe părintele Dr. G. Ciuhandu.

Nr. 254/910.

(364) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională gr. or. rom. din **Rădulești**, protopresbiteratul Dobra, să scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 1000 cor., din care suma bisericii contribuie cu 500 cor., iar restul, precum și cu incuenele legale, se vor cere ca întregire dela stat; afară de acestea, cuartir în edificiul școlii și lemne de foc.

Dobra, la 3 Septembrie 1910.

Oficiul protopresbiteral, în conțelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 455/910 Prot.

(365) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din **Valișoara**, protopresbiteratul Devei, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Salarul împreună cu acest post este de 1000 cor. anual, și anume: 600 cor. din repartitia pe popor și 400 cor. se vor cere dela stat, apoi cuartir, lemne de foc și grădină de legume.

Cuincuenalul numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această școală se va computa.

Alesul va fi îndatorat a prevedea instrucțiunea școlarilor dela 6—12 ani și dela 13—15 ani, a i conduce în Dumineci și sărbători la sf. biserică și a-i instrui în cântările liturgice.

Cereri instruite în conformitate cu legile în vigoare sunt a-se așterne subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul deschis, iar dela concurenți se așteaptă să se prezinte înainte de alegere în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Deva, 31 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al tractului Deva în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopop.

Nr. 904/1910 prot.

(369) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala gr. or. română din **Zlagna** (Szász-Zalatna), protopresbiteratul Agnizei, se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar din repartitie pe popor 600 Cor. iar restul până la 1000 cor. s'a cerut dela stat, cvartir în edificiul școlii și grădină.

Învățătorul ales este îndatorat a cerea sfânta biserică și a cânta cu școlarii în Dumineci și sărbători la sf. liturghie, ear după încetarea din viață sau abdicarea actualului cantor va avea să îndeplinească toate funcțiunile de cantor în și afară de biserică pe lângă venitele cantorele uzitate.

Ceice dorește a reflecta la acest post să-și înainteze rugărilor instruite conform normelor în vigoare oficiului protopresbiteral susindicat în termenul deschis și în vre-o Duminecă sau sărbătoare să se prezenteze în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipe.

Agniza, 6/19 Septembrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. a tractului Agniza înțeles cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Publicare de licitațiune.

Comitetul parohial gr. or. român din **Borgo-Joseni** (Alsóborgó) comitatul Besztercz-Naszod dă în întreprindere prin licitațiune publică minuendă edificarea școlii confesionale de acolo, pe baza planului și a preliminarului de spese aprobate de Prea Veneratul Consistor arhidiecezan gr. or. din Sibiu sub Nr. 8931 Școlar.

Licitațiunea verbală să va ține în **12/25 Septembrie a. c.** la 11 ore a. m. în cancelaria comunei. Prețul de strigare este 12.822 coroane 07 filieri. Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitare să pot vedea la epitropul primar dl Simeon Pahone în ori ce zi.

Oferte în scris nu se primesc.

Ca vadiu este a să depune înainte de licitare 10% dela prețul strigării.

Borgo Joseni, (Alsóborgó) la 24 August (6 Septembrie) 1910.

In numele comitetului parohial:

Leo Buzdug paroh gr. or. **Simeon Pahone** notar epitrop.

(352) 3—3

Nr. 457/1910.

[353] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională din **Dănești mare**, pe baza ordinațiunei consistoriale Nr. 3578 Școl. a. c. se scrie concurs, cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. în bani gata din repartitiunea bisericească și cele 5% de dare; 400 cor. din ajutorul dela stat ce se va esopera; Grădină, cuartir și lemne de foc, în natură.

Refectanții la acest post își vor înainta cererile conform regulamentului, subsemnatului oficiu protopopesc în termenul deschis, și au să se prezenteze și în parohie spre a face cunoștință cu poporul.

Orăștie, 28 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Concurs.

Pentru ocuparea postului al II-lea de învățător dela școala gr. or. rom. din **Tohanul-nou** protopresbiteratul Branului să publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele normate de legea școlară.

Relut de cuartir și grădină 80 cor. eventual cuartir și grădină în natură.

Învățătorul ales este îndatorat să formeze cu elevii școlii cor și să cânte cu el la biserică, iar când corul nu ar cânta să ducă singur o strună în Dumineci și sărbători fără altă remunerație.

Concurenții au a-și înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în termenul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, având a să prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a să face cunoscuți cu poporul și a-și arăta dexteritatea în cântările bisericești.

Concursul intrate după termen precum și acelea din cari lipsește vre-un document nu să vor lua în considerare.

Zernești, în 29 August 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Bran, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Hamsea
protopop.

(351) 3—3

Nr. 512/1910.

[354] 3—3

Concurs repetit.

Pentru întregirea unui post învățătoresc dela școala gr. or. română din **Pianul de Jos**, protopresbiteratul Sebeșului, pe baza concludului sinodului parohial, și a rezoluției consistoriale Nr. 9816 Școl. se publică concurs nou cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamental cu întregire dela stat 1000 cor.

2. Relut de cuartir 50 cor.

3. Grădină sau un stângin de lemne.

Dela învățător se cere să cânte în Dumineci și sărbători cu copii regulat în biserică și având cunoștințe muzicale — să formeze și cor bisericesc. Pentru cor va primi remunerație separată.

Concurenții să-și aștearnă cererile instruite conform normelor în vigoare, în termenul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral și înainte de alegere să se prezenteze la biserică spre a cânta.

Sebeș, 30 August 1910.

Oficiul protopresbiteral:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 597/1910.

(348) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III-a **Stăniini**, protopresbiteratul Geoagiului, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotațiunii preoțești.

Cereri de concurs, instruite conform prescrișelor în vigoare, sunt a se înainta la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis, iar concurenții în acest timp se vor prezenta — cu prealabila învoire a subscrisului — în parohie pentru a cânta, a celebra și predica și a face cunoștință cu credincioșii.

Geoagiu, (Algyógy) 28 August v. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geoagiu, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 579/1910.

(350) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătoresci în comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Căbea** pentru postul al 2-lea cu salar de 1000 cor. relut de cuartir și grădină în natură.

2. **Crăciunești** cu salar de 600 cor. din repartitie, cuartir și grădină în natură.

3. **Șesuri** cu salar de 400 cor. din repartitie, cvartir în natură și relut de grădină.

Pentru întregirea salariilor la școalele din Crăciunești și Șesuri să cere ajutor dela stat și în cas de încuviințare cei instituiți vor beneficia de acea întregire.

Cvinevenalele să vor socoti numai după serviciu neîntrerupt la aceste școale.

Cei aleși vor fi îndatorati a prevedea instrucțiunea în cursurile de toate zilele și în cele de repetitie eventual în școala de repetitie agronomică, a instrui pe elevi în cântările bisericești, a-i conduce în Dumineci și sărbătorile de peste an la biserică și a cânta cu ei răspunsurile liturgice. A prevedea instrucțiunea din religie în toate clasele.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul în termenul deschis și pentru a se face cunoscut poporului să se prezenteze într-o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta.

Brad, la 26 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zărandului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Anna Dörschlag,

școală particulară pentru desemn după natură și pictură.

Instrucțiunea se începe la **15 Septembrie. Winterg. 3.**

(355) 3—3

Medic român în Karlsbad.**Dr. Enea Nicola**

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth” lângă Sprudel.

(387) 65—

Vite de vie

foarte frumoase și mari!

Fiecare cultivator de vie, care are lipsă de viță frumoasă, mare și curată, să le privească pe acelea deja acuma în școalele de vierit și să-și acopere trebuințele de acolo de unde cu prețul cel mai eștin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de școală de vierit, afar din oale frumos, cu peste 1/2 milion vite de vie în cele mai deosebite sorte de struguri de vin și de masă, înviță respectuos proprietarul aceleia,

Simon Nemenz,

posesor al primei școale de vierit din Reichsdorf Nr. 121, posta Riomfalva.

Cataloge la cerere gratuit și franco!

(360) 1—

Aviz!

Numai acela e Săpun Schicht veritabil, care poartă numele

Schicht.

și marca căprioarei.

(190 b) 4—5

Aviz părinților!

La o familie română fără copii în Sibiu se primesc **doi copii de naționalitate română**. Pentru învățarea limbei maghiare se garantează. Condițiunile de întreținere după învoială.

Doritorii să se adreseze la

Admin. „Telegrafului Român”.

(357) 2—3

Damele știu mai bine

de ce importantă e o

FAȚĂ FRUMOASĂ ȘI VIOAIE

ce putere și ce comoară,

ce favoruri are o femeie frumoasă.

E o mare problemă a fi frumos, nu e destul a fi plăcut și dragut, ci lucrul principal e curățenia pielii.

Aceasta o știu damele și de aceea pun cea mai mare îngrijire în cultivarea pielii obrazului lor, în mărirea și susținerea frumuseții lor.

CREMA-MARGIT

a lui Földes

e singurul mijloc, care după o folosire de 5—6 ori îndepărtează toate spuziturile, bubitele, petele de fect, curăță fața, înviează și întinereste.

Crema-Margit a lui Földes, e un admirabil mijloc pentru frumusețea feței, cu totul nestrăicis și efectul ei în menținerea frumuseții dovedește mai eșclatant, că Crema-Margit în Viena la „Expoziția pentru sănătate și cultivare modernă de față” a fost distinsă cu marea medalie de aur și cu diploma de onoare.

Se află în toată lumea. Tigala I cor.

Trimite cu poșta prin fabricantul

CLEMENS DE FÖLDES, farmacist, ARA D

Se găsește: în Sibiu, în farmaciile: Guido Fabritius, Gustav Meltzer sf., Parfumeria Meltzer, I. C. Molnár, Carol Morscher, drog., Carol Müller, Ervin Rummel, Karl Pischl. în Agniza: Vilhelm Fröhlich. în Sighișoara: A. W. Lingner. în Mediaș: Iosif Obert.

Călcăiele de gomă.

totuși sunt cele mai bune!

(362) 2—25

Se găsesc în tot locul.

De inspectori școlari de stat recoman-
dat și în mai mult ca

100,000 de exemplare
întrebuințat este

Koós-Goldis Abecedat maghiar

prețul 40 fil. A șasea edițiune, în
anul 1908 apărută și aprobată.

Cu această și cu „A doua carte”
(a 3-a edit. 1910) prețul 40 fil. s'a
dat prefutindenea ușor și cu mult
progres instrucțiune în limba
maghiară.

Exemplare pentru învățători și cata-
loage despre cărți române pentru școlile
poporale și medii din edițiunea lui Zeidner
sîau grafit la dispozițiune.

H. ZEIDNER, BRASSÓ

Cărți nouă.

Barcianu, Dicționar român-ger- man, ed. IV-a, legat cor. 7 60, broșat	6 —
Carlyle, Eroii	2 —
Detler, Gertrada Baumgarten . .	3-50
Ettinger, Sfaturi către mame . .	1-50
Eminescu, Articole politice . . .	—80
Ghibu, Der moderne Utraquis- mus oder Die Zweisprachigkeit in der Volksschule	2 —
Ghibu, O călătorie prin Alsacia- Lorena, Țara și școlile ei . . .	—75
Ghibu, Ziaristica bisericească la Români	2 —
Heyse, Prisonierii	—30
Locke, Câte-va idei asupra edu- cațiunii	1 —
Martig, Psihologie pedagogică . .	3-50
Matthias, Pedagogie practică . .	2-50
Pestalozzi, Leonard și Gertrudo . .	3-50
Popu, Conceptul juridic de nați- une-naționalitate în Ungaria . .	2 —
Ufer, Introducere în pedagogia lui Herbart	1 —

Se pot comanda dela:

Librăria arhidiecezană, Sibiu.

Imi iau voie a aduce respectuos la cunoștința Onoraților mei mușterii
oă **Salonul meu de modă de pălării** (mai înainte Strada Cisnădiei
Nrul 18), dela **1 Iulie** se află

Strada Cisnădiei Nrul 16

îndărăt în curte, etagiul I, și în urma regiei considerabil mai mici
sunt în plăcuta poziție de a calcula cele mai estine prețuri.

Și mai rog pe Onorații mei mușterii, ca în interesul lor propriu să
îngrijească deja acum **modernizările necesare**, căci mai târziu din cauza
lucrului mult nu se vor putea face decât cu întârziere.

Cu toată stima:

(363) 1—5]

Rosa Neumann.

Se primesc fete la învățat.

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural
curate, în sticle.

Vin de masă per litru	K	—70
Schiller	"	—60
Risling	"	—80
Bacator	"	1 —
Vin roșu	"	1 —
Muscatell	"	1 —
Tokaj de Somorodin per 1/2 litru . .	"	1-40

Inclusive darea de consumație.

La cumpărare mai mare cu prețuri en gross.

Oferez:

**Lemne de fag pentru foc, prima
tăiate și netăiate.**

(127) 13—26

Leopold Neumann,
Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chie și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentru că el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din
material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz
de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească,
căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 36—52

Telefon 172.

O vai!

La tusă, răgușală și mucărie ajută re-
pede și sigur

Trăiască!

„Pastilele de piept ale lui Egger”

au gust bun, și nu influențează asupra a-
petitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin”
Budapesta, VI., Váci-körút 17.

Pastilele de piept ale lui
EGGER m'au scăpat repede!

O să mă înec de
această tusă rea!

Se găsește în Sibiu la: Guido Fabritius, Carol Morseher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, Au-
(367) 1—26 gust Teusch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhiller, Ludwig Binder, farmacia.

Ioan Părau, măiestru croitor

Schimbare de local.

Am onoare a aduce la cunoștință On. public român și a
On. mei mușterii că atelierul meu de croitorie aflător până
acel în strada Poplăcii Nr. 21, mi l-am strămutat în **strada
Măcelarilor Nr. 36**, edificiul cel nou (colțul din strada
Poplăcii și a Măcelarilor) vis-à-vis de Librăria arhidiecezană.

Rog deci On. public și binevoitorii mușterii a mă onoră
și pe viitor cu prețioasele comande pe cari le voi executa
cu cea mai mare îngrijire.

Sibiu, 16 Septembrie st. n. 1910.

Cu stimă:

Ioan Părau
măiestru croitor.

(358) 2—3

Sibiu, strada Măcelarilor Nrul 36.

Fabrica drezdană de motoare societate pe acții.

Cea mai mare și mai veche fabrică de motoare a
Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

MOTOARE ȘI LOCOMOBILE

cu

Benzin, ulei crud, gaz, petrolu,
precum și

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltueli de mănare:

pe oră și putere de cai numai circa **1 filer.**

Depositar general:

IGNACZ GELLÉRT & COMP.

Budapest, Teréz körút 41. Telefon 12—91.

Garanție foarte bună. Condiții de plată favorabile.

(243) 10—12

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor nou, cum la turnarea de nou a clopotelor
stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți
ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite
spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, în-
dată ce clopotele sunt bătute de o latură, fiind
astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt re-
comandate (278) 1—52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe
rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în
partea superioară — ca violina — cu găuri ca fi-
gura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai lim-
pede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă de
cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel
că un clopot patentat de 327 kg., este egal
în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul
vechiu. — Mai departe se recomandă pentru face-
rea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopo-
telor vechi cu ajustare de fier bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.
Prețcuranturi ilustrate gratis.

